

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 148/09-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. apríla 2009 predbežne prerokoval sťažnosť R., R., zastúpenej advokátkou JUDr. V. B., R., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 46 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36, čl. 37 a čl. 38 Listiny základných práv a slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 90/2008 z 30. júla 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť R., o d m i e t a z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. marca 2009 doručená sťažnosť R., R. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. V. B., R., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 46 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36, čl. 37 a čl. 38 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Cdo 90/2008 z 30. júla 2008.

Pretože sťažnosť nemala všetky zákonom predpísané náležitosti, ústavný súd vyzval sťažovateľku, aby sťažnosť upravila a aby doložila k sťažnosti napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu.

Sťažovateľka na výzvu ústavného súdu zareagovala tak, že k sťažnosti doložila napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu a rozhodnutia prvostupňového a odvolacieho súdu, ktoré jeho vydaniu predchádzali, svoje dovolanie proti rozhodnutiu najvyššieho súdu a dôkaz o práceneschopnosti jej právnej zástupkyne v čase nariadeného pojednávania na Krajskom súde v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) 6. decembra 2007.

Zo sťažnosti sťažovateľky vyplýva, že predmetom sporu, ktorý sa viedol pred všeobecnými súdmi, bolo neplatné skončenie pracovného pomeru výpoveďou danou sťažovateľkou svojej zamestnankyni. Sťažovateľka vystupovala v tomto spore na strane odporcu. Okresný súd Rimavská Sobota (ďalej len „okresný súd“) medzitýmny rozsudkom č. k. RA-3 C 303/04-91 zo 7. júna 2007 rozhodol o neplatnosti výpovede sťažovateľky (odporkyne v danom spore) z 23. augusta 2004. Krajský súd o odvolaní odporkyne rozhodol rozsudkom sp. zn. 16 Co 298/2007 zo 6. decembra 2007 tak, že potvrdil medzitýmny rozsudok okresného súdu.

Proti tomuto rozhodnutiu podala sťažovateľka dovolanie z dôvodu, že podľa jej názoru postupom krajského súdu sa jej odňala možnosť konať pred súdom, pričom argumentovala takto:

„Krajský súd v Banskej Bystrici, ako odvolací súd nariadil pojednávanie vo veci na deň 6. 12. 2007. Právna zástupkyňa sťažovateľa - odporcu oznámila odvolaciemu súdu, ako aj právnenému zástupcovi navrhovateľky (osobne telefonicky, listom i faxom), že je od 17. 9. 2007 práceneschopná, s predpokladaným ukončením práceneschopnosti do konca roka 2007 (v skutočnosti ukončila právna zástupkyňa svoju práceneschopnosť 29. 2. 2008), svoju neprítomnosť riadne ospravedlnila (s predloženým potvrdením práceneschopnosti) a zároveň požiadala súd, aby nariadené pojednávanie odročil, pričom oznámila súdu, že žiada, aby súd vo veci neplatnosti výpovede pojednával a rozhodol v prítomnosti odporcu.

Krajský súd, ako dôvod konania bez účasti účastníkov vo svojom rozsudku sp. zn. Uviedol, že podľa § 214 O. s. p. Na prejednanie odvolania nariadi predsedá odvolacieho súdu pojednávanie, podľa ods. 3 cit. Ustanovenia, prejednávanie netreba nariaďovať ani vedy ak je rozsudok prvého stupňa napadnutý odvolaním iba z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, alebo účastníci konania sa vzdali práva zúčastniť sa na pojednávaní, aby bol vo veci vydaný rozsudok bez nariadenia pojednávania.

Krajský súd vo svojom rozsudku zo dňa 6. 12. 2007 ďalej uviedol, že dôvody uvedené vo výpovedi dané odporcom sú v rozpore so zákonom a že odporca ničím nepreukázal, že výpoveď bola daná dôvodne (toto stanovisko odvolacieho súdu je v rozpore s odôvodnením rozsudku súdu prvého stupňa, ktorý svoj rozsudok opieral o tvrdenie, že nebola splnená hmotnoprávna podmienka ponúknutia iného vhodného miesta pre platnosť výpovede, teda nebolo navrhovateľke ponúknuté vhodné zamestnanie a nie že dôvod výpovede bol v rozpore so zákonom). Odvolací súd vo svojom rozsudku nebral do úvahy preukázanú skutočnosť, že podmienky výkonu povolania zdravotných sestier a pôrodných asistentiek sa menili v priebehu výkonu ich povolania, a to zákonom, a že tieto zdravotné sestry boli nútené splniť podmienky stanovené zákonom pre výkon svojho povolania, napriek skutočnosti, že do platnosti zákona č. 311/2002 Z. z. O slovenskej komore sestier a pôrodných asistentiek, všetky zdravotné sestry zamestnané u sťažovateľa - odporcu spĺňali všetky doterajšie podmienky na výkon svojho povolania. V čase keď sťažovateľ prevzal zdravotné zariadenie, ostatné zdravotné sestry, mimo navrhovateľky, spĺňali aj podmienky stanovené zákonom č. 311/2002 Z. z. O slovenskej komore sestier a pôrodných asistentiek.

Odvolací súd bez uvedenia dôvodov vo svojom rozsudku uviedol, že dôvody uvedené vo výpovedi dané odporcom sú v rozpore so zákonom a že odporca ani v odvolacom konaní žiadnymi písomnými dokladmi, ako predkladanými v konaní na okresnom súde nepreukázal, že výpoveď bola daná dôvodne.

Z konštatovania odvolacieho súdu v rozsudku, že odporca ani v odvolacom konaní žiadnymi písomnými dokladmi, ako predkladanými v konaní na okresnom súde nepreukázal, že výpoveď bola daná dôvodne, jednoznačne vyplýva, že rozhodnutie súdu vo veci mohlo zmeniť preukázanie ďalších písomných dokladov predložených v odvolacom konaní, čo však súd účastníkovi konania na strane odporcu svojim postupom neumožnil.“

Najvyšší súd dovolanie sťažovateľky odmietol, keď „dospel k záveru, že v prejednávanej veci je dovolanie odporkyne procesne neprípustné, preto dovolanie odmietol podľa § 243 ods. 4 O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) O. s. p.“.

Sťažovateľka so záverom najvyššieho súdu nesúhlasí. Ako dôvody na vyslovenie porušenia jej práv krajským súdom v sťažnosti uvádza:

„Krajský súd v Banskej Bystrici, ako odvolací súd nariadil pojednávanie vo veci na deň 6. 12. 2007. Sťažovateľ - odporca podal na odvolací súd riadne ospravedlnenie s odôvodnením, prečo žiada súd, aby ospravedlnil neúčast' odporcu a jeho právneho zástupcu na nariadenom pojednávaní dňa 6. 12. 2007, žiadal nariadené pojednávanie odročiť a zároveň oznámil súdu, že žiada, aby súd pojednával a rozhodol v prítomnosti sťažovateľa -odporcu. Odvolací súd bez akéhokoľvek odôvodnenia prečo neakceptuje ospravedlnenie odporcu a jeho právneho zástupcu na pojednávaní a tiež neakceptuje žiadosť o odročenie pojednávania, vo veci rozhodol s odôvodnením ustanovenia § 214, ods. 3 cit. ustanovenia. Z uvedeného postupu súdu vyplýva, že vzhľadom na skutočnosť, že pojednávanie bolo odvolacím súdom riadne nariadené, súd pojednával a rozhodol s použitím tohto zákonného ustanovenia z dôvodu, že sa účastníci konania vzdali práva zúčastniť sa na pojednávaní, aby bol vo veci vydaný rozsudok bez nariadenia pojednávania, čo nezodpovedalo skutočnosti.“

Na základe týchto skutočností sťažovateľka žiada, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Najvyšším súdom Slovenskej republiky v konaní sp. zn. 2 Cdo 90/2008 bolo porušené právo sťažovateľa na jeho súdnu ochranu podľa čl. 46 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36, čl. 37 a č. 38 Listiny základných práv a slobôd

- Ústavný súd SR zrušil Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 30. 7. 2008 sp. zn. 2 Cdo 90/2008

- Ústavný súd SR vrátil vec pod sp. zn. 2 Cdo 90/20084 Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie

- Ústavný súd SR zakázal Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky pokračovať v porušovaní základného práva na súdnu ochranu u sťažovateľa.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Z citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu je tiež posúdiť, či tento nie je zjavne neopodstatnený. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti návrhu (sťažnosti) hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným

právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Sťažovateľka napriek svojmu právnomu zastúpeniu síce neoznačila, ktoré porušenia z práv upravených v čl. 46 ústavy a čl. 36, čl. 37 a v čl. 38 listiny namieta, ale z obsahu sťažnosti vyplýva, že namieta porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 2 a čl. 38 ods. 2 listiny.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny sa každý môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 37 ods. 2 listiny každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi. Sťažovateľka v sťažnosti namieta, že najvyšší súd sa nevysporiadal s námietkami voči postupu odvolacieho súdu, že odvolací súd nariadil pojednávanie vo veci sťažovateľky na 6. december 2007 a že toto pojednávanie sa aj uskutočnilo, hoci právna zástupkyňa sa riadne ospravedlnila aj s uvedením dôvodov, avšak žiadala, aby sa nekonalo a nerozhodovalo bez prítomnosti sťažovateľky; odvolací súd toto nerešpektoval.

V súvislosti s posúdením napadnutého rozhodnutia ústavný súd poukazuje na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej ústavný súd nie je v zásade oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu

všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov tejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 13/00, II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z ústavného postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať len také rozhodnutia všeobecných súdov, prostredníctvom ktorých došlo k porušeniu základného práva a slobody, a prípadne tiež také, kde k porušeniu základného práva alebo slobody došlo v konaní, ktoré vydaniu samotného rozhodnutia predchádzalo. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (napr. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

Ústavný súd vychádzajúc z uvedeného preskúmal uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 90/2008 z 30. júla 2008, ktorý v odôvodnení napadnutého rozhodnutia k námietke dovolateľky (sťažovateľky), že postupom súdov jej bola odňatá možnosť konať pred súdom [§ 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku] uviedol:

„Pod odňatím možnosti pred súdom konať treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Z hľadiska uvedeného ustanovenia nie je rozhodujúce, či účastník konal pred súdom osobne alebo prostredníctvom zástupcu, ale len to, či bol v dôsledku nesprávneho postupu súdu ukrátený na svojich procesných právach.

Odporkyňa uviedla, že odvolací súd napriek riadnemu ospravedlneniu jej právnej zástupkyne, ktorá bola práceneschopná a žiadosti o odročenie pojednávania, ktorého sa chcela zúčastniť pojednával a rozhodol v jej neprítomnosti.

Z obsahu spisu vyplýva, že odvolací súd určil termín odvolacieho pojednávania v danej veci 6. decembra 2007. Právna zástupkyňa odporcu prevzala predvolanie na pojednávanie 27. novembra 2007. Krajskému súdu došlo až 5. decembra 2007 jej písomné ospravedlnenie a žiadosť o odročenie pojednávania v ktorom uviedla, že je dlhodobo

praceneschopná od 17. 9. 2007 a predpokladané ukončenie praceneschopnosti je koniec mesiaca december 2007. Žiadala súd, aby vec pojednával a rozhodol v prítomnosti odporkyne. K svojmu ospravedlneniu nepripojila potvrdenie alebo doklad o dočasnej pracovnej neschopnosti. Navrhovateľka súhlasila s prejednaním veci bez jej prítomnosti. Odvolací súd prejednal vec a rozhodol na odvolacom pojednávaní 6. 12. 2007, bez prítomnosti odporkyne a jej právnej zástupkyne, keď konštatoval, že táto je praceneschopná od 17. 9. 2007, teda už v čase, keď písala odvolanie a zároveň s ospravedlnením nepredložila doklad o praceneschopnosti. Na odvolacom pojednávaní navyše nebolo vykonané ďalšie dokazovanie.

Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Všeobecná úprava ústavného práva na súdnu a inú ochranu v článku 46 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky splnomocňuje zákonodarcu, aby podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanovil zákonom.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že podľa tvrdenia právnej zástupkyne odporkyne, táto mala byť praceneschopná od 17. 9. 2007. K ospravedlneniu (Č. l. 107 spisu) vôbec nepredložila doklad o praceneschopnosti a toto jej ospravedlnenie došlo krajskému súdu až 5. decembra 2007. Keďže od 17. 9. 2007 mala byť praceneschopná mohla na predmetné odvolacie pojednávanie zabezpečiť substitúciu. Ak sa odporkyňa chcela zúčastniť pojednávania o termíne pojednávania zrejme vedela, takže si mohla takto uplatniť svoje procesné práva. Na odvolacom pojednávaní sa navyše ďalšie dokazovanie nevykonávalo. Ak za daného stavu odvolací súd pojednával a rozhodol v neprítomnosti odporkyne a jej právnej zástupkyne (§ 101 ods. 2 O. s. p.) neodňal účastníkovi možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f) O. s. p.). Dovolací súd takisto poukazuje, že právna zástupkyňa mala byť praceneschopná dlhodobo od 17. 9. 2007, teda už v čase keď písala odvolanie bola praceneschopná, ktorá skutočnosť doteraz nebola preukázaná, keďže doklad o praceneschopnosti nepredložila odvolaciemu súdu, nepoložila ho k dovolaniu a doteraz sa takýto doklad nenachádza v spise. Navyše odporkyňa mala možnosť, ak sa chcela osobne zúčastniť pojednávania, mohla tak urobiť. Odporkyňa preto nebola postupom tak okresného

súdu a ani odvolacieho súdu vylúčená z realizácie procesných práv daných jej Občianskym súdnym poriadkom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z uvedených dôvodov dospel k záveru, že v prejednávanej veci je dovolanie odporkyne procesné neprípustné, preto dovolanie odmietol podľa § 243b ods. 4 O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) O. s. p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné. Pritom riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa vecnou správnosťou napadnutého rozsudku odvolacieho súdu.“

Podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd dostatočne odôvodnil svoje rozhodnutie, opierajúc svoj záver o svoje zistenia a o zistenia zo spisu krajského súdu, z ktorého vyplynulo, že právna zástupkyňa sťažovateľky sa síce ospravedlnila na pojednávaní z dôvodu svojej dlhodobej práceneschopnosti, avšak k tomuto ospravedlneniu nepripojila potvrdenie alebo doklad o tejto skutočnosti, pričom toto ospravedlnenie došlo krajskému súdu až 5. decembra 2007 a doklad o pracovnej neschopnosti sa v spise dosiaľ nenachádza. Právna zástupkyňa sťažovateľky súhlasila s pojednávaním bez svojej prítomnosti, avšak, čo sa týka pojednávania vo veci bez prítomnosti odporkyne, požiadala, aby sa odporkyňa na pojednávaní zúčastnila. Ústavný súd však zobral do úvahy, že na pojednávaní najvyššieho súdu 6. decembra 2007 sa nevykonávalo už ďalšie dokazovanie, t. j. nebol dôvod na to, aby sa účastníci k vykonávaným dôkazom vyjadrovali (čo uvádzala ako argument pre svoju účasť na tomto pojednávaní sťažovateľka), a preto ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľky dospel k záveru, že napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu nemohlo dôjsť k porušeniu jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 2 a čl. 38 ods. 2 listiny. Vychádzajúc z citovaného ústavný súd skonštatoval, že napadnutý rozsudok najvyššieho súdu je riadne odôvodnený, nie je arbitrárny, pričom právne závery, o ktoré sa opiera, sú podľa jeho názoru aj z vecného hľadiska akceptovateľné. Z uvedených dôvodov ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Po odmietnutí sťažnosti bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa s ostatnými

návrhmi sťažovateľky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. apríla 2009